

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím:

Forrás:

Bp.

Nemzeti Újság

1930. XII. 15.

Osztályozás

Tárgy

385.614

Hely

Idő

"1930"

Személy

Hely

Hogy működik a Budapesti Vámmentes Kikötő?

A forgalom minden tekintetben beváltja a hozzáfűzött reményeket — A hűvelyesek tisztítására és osztályozására egész Középeurópában egyedülálló gépi berendezést állítottak fel — A Vámmentes Kikötő 1929–30. évi jelentése

(A Nemzeti Újság tudósítójától.) A Budapesti Vámmentes Kikötő most adta ki az 1929–1930. költségvetési évről szóló jelentését. Az évi jelentés ugyanis nem naptári, hanem a költségvetési év időtartamára terjed ki, mert alkalmazkodnia kell e tekintetben az állami költségvetés időbeosztásához. Emellett az is indokolja a költségvetési időbeosztáshoz való alkalmazkodást, hogy a kikötőforgalom, főleg pedig az üzletéhez tartozó közraktári üzem egyik legfontosabb forgalma, a gabonaforgalom éppen a költségvetési év folyamán nyer teljes lebonyolítást. A jelentés kitér a kikötő létesítésének előzményeire és az üzembehelyezéstől, vagyis 1928 október 20-tól 1929 június 30-ig terjedő csonka üzletév forgalmára is.

A kikötő létesítésének előzményei

Budapest kikötőberendezéseinek modernizálását és kibővítését már a háború előtt szorgalmazták a gazdasági érdekeltségek. A kormány által készített tervek végrehajtását a világháború megakadályozta, de időszerűtlennek nem tartották. Ezért a háború lezajlása után az új kereskedelmi és ipari kikötő munkálatai megkezdődtek. A vámmentes kikötő nagyobb medencéjének építkezését és felszerelését, mint fővállalkozó a Schneider és Társa párisi cég végezte, az építkezéshez szükséges tőke egy részét a francia pénzügyon szerezte meg. A kincstár aztán a népszövetségi rekonstrukciós kölcsönből a francia kölcsönt visszafizette, majd az építkezéseket külön egyezmény alapján a francia cégtől átvette és a francia érdekeltység a kikötő üzem fenntartása céljából alakított részvénytársaságból is kivonult s részvény-csomagját a kincstárnak adta el. A kikötőkormánybiztosság azután a Dunára nyúló másik kisebb medencét, a petróleumkikötőt is megépítette.

A kormány később úgy határozott, hogy a vámmentes kikötőt nem részvénytársasági formában, hanem állami intézmény alakjában helyezi üzembe s ezért a részvénytársaság felszámolását mondta ki. Az állami kezelésre való áttérés azért volt helyes, mert a vámmentes kikötőnek nem a bevételek fokozása a főcélja, hanem az ország közgazdasági életének megsegítése, hogy hivatásának minél könnyebben megfelelhessen. A kikötőre

ugyanis nemcsak a transzito-forgalom, hanem a hazai áruforgalom lebonyolításánál is fontos szerep vár s ezt a szerepet mérsékelt díjtelek mellett tölti be. A kikötő a működését a kereskedelemügyi minisztérium közvetlen irányítása mellett kezdte meg. A megnyitása után bekövetkezett rendkívüli erős tél miatt csak 1929 áprilisában kezdődhetett meg az üzem, amely a költségvetési év hátralévő három hónapja alatt oly élénk volt, hogy a lebonyolított forgalomból származó bevételek majdnem teljesen fedezték az egész első csonka üzletév költségeit.

A megnyitástól a forgalom felvételéig eltelt időt a szervezkedési munkák befejezésére fordították. Rendezték a kikötő vasuti és hajózási kiszolgálásának kérdését, tisztázták a vám, illetve vámkezelési helyzetet s egy központi iroda létesült a főváros központjában a kikötő üzemének irányítására, a felelős való elvi megálapítások, valamint a hatóságokkal való kapcsolatok felállítására.

A kikötő üzletév forgalma különösen az első felvétel volt tekintélyes. Másodszor az üzemnek említendő, melyek már a csonka üzletév kezdetétől fogva is kielégítően voltak igénybevéve. A tömeges áruk tárolására alkalmas bérbeadható nyílt raktárterületeken a csonkaévben jóformán semmi forgalom sem bonyolódott le. A gabonátárház, a kikötő legfontosabb objektuma a csonkaév forgalmába jóformán egyáltalában nem volt bekapcsolható. A petróleumkikötőben négy importteg állított fel tárolótelepet.

Az 1929–30. év forgalma

Az összes üzletágakra kiterjeszkedő forgalmat a kikötő csak az 1929–30. üzletévben bonyolította le. Erre az üzletévre esik a gabonátárháznak bekapcsolódása a forgalomba, majd a nyílt raktárterületek és az áruszinek jelentősebb kihasználása.

A gabonátárház jelentősége első sorban annak a gabonamennyiségnek a gyűjtésében és tárolásában áll, amelyet a kereskedők a célból vásároltak össze, hogy azt a külföldi piacok megfelelő alakulásakor exportálhassák. A magyarországi gabonakrizis különösen a készáru nagymérvű áresökkenését eredményezte. A gabonátárház száz százalékos kihasználása így már az üzembehelyezés évében biztosítva volt. A forgalom kialakulására igen fontos volt a rendkívül enyhe tél is, amelynek folytán a tűzelő nagykereskedők közül azok, akik már telephellyel rendelkeztek, telepeiket kibővítették, a többiek pedig a kikötőben megtelepedtek, hogy tűzelőanyagszállítmányaikat, amelyek átvételére kényszerítve voltak, megfelelő helyen tárolhassák.

A kikötő forgalmát a jelentéshez csatolt kimutatások tüntetik fel részletesen. A gabonátárházba összesen 401.092 q gabonát tároltak be. Az árut a kereskedők egész télen át tavaszig tárolták, ami rákaszította a többszöri kihasználás lehetőségét. A kikötő áruszineinek, különösen a vámszabadraktárnak nyilvánított raktárterületek forgalma szintén kielégítő volt, de a teljes kihasználást nem érte el. Az áruszinekben folyt a hűvelyesztítés és osztályozás is, amelynek céljaira nagyjelentőségű gépi berendezés helyezettett üzembe. A nyílt raktárterületek az egész üzleti év folyamán fogadtak be újabb árut és tavasszal a tárolás oly mérvet öltött, hogy a két hiddaru éjjelnappali üzem mellett is alig volt képes a forgalmat lebonyolítani. A főáruikk a koks és szén, valamint a tűzifa volt. A

közvetlen átrakásnál visszaesés volt észlelhető, ami azonban nagyban ellensúlyozást nyert a tárolási forgalom növekedésében.

A Budapesti Vámmentes Kikötő forgalma 2,523.844 q-ra rugott, amiből 1,766.990 q a vámmentes medencére, 756.854 q pedig a petroleum-medencére esett. A kikötő eddigi forgalmi eredménye igazolja mindazokat, akik nemcsak a kikötő szükségyszerűségét hangoztatták, de reménységgel is tekintettek a várható forgalom elé. Bebizonyosodott, hogy a kikötő a külföldi tranzitárúk forgalmának lebonyolításánál is fontos szereppel bír annak dacára, hogy a külföldi tranzitforgalom a kikötőn kívül eső körülményeknél fogva csak lassu fejlődést mutat, ámde utalni kell arra is, hogy a kikötő nemcsak a kimondottan nemzetközi tranzitárúk forgalmában hivatott fontos szerep betöltésére, hanem jelentősége kiterjed mindazokra az árukra, amelyek az eddiginél előnyösebb kezelési lehetőséget igényelnek és amelyek *Budapest szempontjából tekinthetők tranzitárúknak*. Eltekintve ugyanis a tüzelőanyagoktól, amelyek túlnyomórészt budapesti rendeltetésűek voltak, a kikötőben megfordult áruknak csak kis része volt budapesti eredetű, illetve rendeltetésű, úgy hogy az ily árukra a tüzelőanyagszállítványok tekintetbevétele mellett sem esett több, mint az összforgalom 21 százaléka.

A pénzügyi eredmény

A kikötő forgalmának várható jelentős emelkedése szempontjából kimagasló jelentőséggel bír a nagy anyagi áldozattal felállított és jelenben üzembehelyezett *hüvelyes tisztító és osztályozó berendezés*, mely a gabonátárházban nyert elhelyezést. Ezt a berendezést kiegészíti egy *zsizsiktelenítő telep*, amely külön épületben, de a gabonátárház közvetlen közelében állíttatott fel. Ez a két berendezés *kiemelkedő jelentőségű Közép-Európában* úgy teljesítőképesége, mint tökéletessége folytán. A berendezések díjszabása igen tekintélyes előnyöket jelent a hüvelyeskereskedők részére.

Az 1929—30. évi állami költségvetésben a vámmentes kikötő kiadásai 470.000 P-vel, bevételei pedig 480.000 P-vel irányoztattak elő. A költségvetési év folyamán azonban az üzleti tevékenység oly mérveket öltött, hogy a kiadások 776.347 P-re, a bevételek pedig 789.800 P-re emelkedtek. Így a *költségvetési év 13.453 P felesleggel zárult*. Meg kell azonban jegyezni, hogy a *kiadásokban a beruházások is bentfoglaltatnak*, főleg utkövezési munkák, gépi berendezések kiegészítése és a nyílt rakodótelepek burkolási költsége. A pénzügyi eredményt illetőleg nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy *a kikötőüzemek az utóbbi években külföldön sem tartoztak a jövedelmező vállalatok közé*, sőt Németországban rendszerint ráfizetéssel működnek. Csak azok a kikötők mutatnak fel eredményt, amelyeknél az építési, bővítési és a partfalak fentartási költségei nem terhelik az üzemet.

A kikötő *jövőben várható forgalmát* illetőleg, amelyre a jelentés még nem terjeszkedik ki, nem lesz érdektelen felemlíteni, hogy az idei költségvetési év első öt hónapjában már akkora volt a forgalma, mint az elmúlt költségvetési évben.